

HALOTTAINK

- Mentes István** esperespléb. 1977. dec. 1-én Csanáloson (Románia) (64,40)
- Paraghy Béla** ny. kercseligetesi esperespléb. jan. 31-én. Nagyatádon temették (68,45)
- Hartmayer György Brúnó** aranyfogadalmas ferences testvér febr. 17-én Pannonhalmán (82)
- Zellhofer János** piarista, gimn. tanár, érd. házfőnök febr. 19-én Bécsben. Mosonmagyaróvárott temették (72,55,46)
- Dominek György** lelkész, egyházművész febr. 26-án Szombathelyen (46,23)
- Dömötör István** ny. takácsi plébános febr. 26-án Pannonhalmán (62,36)
- Huber Antal**, Trenton (New Jersey, USA) város Szent István-templomának ny. plébánosa febr. 28-án
- Bathó Lajos** volt homokszentgyörgyi plébános márc. 7-én. A székesfehérvári Hosszú temetőbe temették (42,17)
- Cseffalvay Béla** ny. plébános márc. 7-én Csehszlovákiában (69,46)
- P. Király Kelemen OFM** Detroitban (Michigan, USA) márc. 7-én (85,62)
- Zsedely Antal** püspöki tanácsos, zselickislaki pléb. márc. 23-án Kaposvárott (64,38)
- Szólás Zoltán** ny. somogysárdi plébános márc. 25-én (76,52)
- Galambos Jantz Mátyás Imre** ny. esperespléb. Budakeszin (77,55)
- Mátrai Sándor** tb. kanonok, ny. plébános Nemesnádudvaron (81,58)
- Lukovics Gellért István** jászóvári premontrei márc. 27-én Tasnádon (75,52)
- Bedő Béla Jácint** ferences aranyfogadalmas testvér ápr. 3-án Pannonhalmán (86,65)
- Hettig László** irgalmasrendi a megkezdett mise alatt ápr. 9-én. Rákoskeresztúron temették.

Elhunyt paptestvéreinket foglaljuk mementőinkba!

+

HOLOCSI ÁRPÁD FERENC FÉLIX OFM missziós testvér
(1912—1977)

A Felvidéken született 1912. aug. 28-án. Pék- és cukrászmesterséget tanult. De hamarosan más hivatást érzett, és belépett a ferences rendbe. Jeruzsálemba került, a Szent Sír-bazilikában volt újonc. Ott élte végig a háborút és az utána következő éveket. Erélyes volt a katolikusok jogait illetően, de szeretettel, barátsággal érintkezett a keleti rítusúakkal. Ezzel sokat enyhített az évszázados feszültségen, és magvetője lett a későbbi szép eredményt ért szentföldi ökumenizmusnak. Fogadalmi után mind ott a Szentföldön, mind Argentínában eredményesen és hősiessen dolgozott a Szentföld érdekeiért. Egész életét az Úr Jézus és a Szűzanya hazájának áldozta, amelyet nagyon szeretett.

1952 júniusában helyezték át Argentínába. Munkaköre az északi tartományokra (Salta, Jujuy, Tucuman, Catamarca, Santiago del Estero, La Rioja) terjedt ki: a Szentföldre szóló adományokat gyűjtötte.

Bizony az első időben ez a munka nagyon terhes volt. Egyik helyről a másikra utazni, legtöbb helyen vasút sem volt, az autóbuszok agyonhasznált, a háború maradványai-ból kikerült öreg járművek, a klíma igen változatos. Egyik tartományban húsz fok hideg volt, a másikban harminc fok meleg. Vagy ömlött az eső négy hónapig keresztül, vagy semmi sem esett nyolc hónapig át. La Quiaca Jujuy tartományban 4000 méteren felül van, maga Salta vagy Jujuy város is jóval felül az ezer méteren.

Félix testvér hűségesen járta a vidéket. Télen igyekezett a melegebb zónát bejárni, és nyáron kereste föl a magasabban levő helyeket. Évente kétszer került Buenos Aires-be, ahol a rendszeres lelkigyakorlat után egy hétig még maradhatott. Magyarokkal itt éppen ezért kevés kapcsolatot tudott fenntartani, de az északi tartományokban soha sem mulasztotta el a szétszórta magyar családok meglátogatását. Mind az argentinok, mind pedig a magyarok nagyon szerették, mindig várták, s ha késett, aggódtak érte. Az évek múltával mind több és több okuk volt az aggodalomra. Először jelentkezett a cukorbetegsége, aminek kezelésére nem sok lehetősége volt, mert hiszen a legfontosabbat: a diétát nem tudta betartani, hisz minden nap más-más helyen ebédelt, vacsorázott, és vagy megette, amit adtak, vagy nem. Cukorbaja ezért nem javult, inkább súlyosbodott. Először látása gyengült, majd a szíve. Ez utóbbinak a magaslati helyeken járás halálos ellensége volt. Utóbbi időben többször hozták Buenosba repülővel, mindkét lábszára erősen megdagadva. Egy-két heti szanatórium után látszólag rendbejött, újra utazott; de mind több időt kellett töltenie Buenos Aires-ban. Rendje több alkalommal följárta, hogy válasszon új munkakört, amiben maradhat. De több mint húsz évén keresztül megszerette az északi egyszerű embereket, s nem tudott megválni tőlük.

Igen rossz állapotban volt már, betegsége a vesére is kiterjedt, mégis visszament északra. De csak három hónapig bírta, már nem tudta bejárni az összes tartományt, visszahozták. Valamennyire rendbejött, kivette több év után járó szabadságát, és még egyszer bejárta kedves helyeit. Volt szülőfalujában, Budapesten, Bécsben — ott még befeküdt a kórházba, amelyikben már egyszer kezeltek, ezzel az erősféssel elment Máricellbe, majd Lourdes-ba, onnan Jeruzsálemba, ahol annyi évet töltött. Amikor hajóra szállt, hogy visszajöjjön, már olyan állapotban volt, hogy mindjárt a betegosztályra vitték. Pár nap múlva kérte, hogy vigyék át a saját kabinjába, ahol egy másik ferences rendtársa volt. De rendtársa távollétében fölkelt, s ezt már szíve nem bírta el. Mire társa visszaért, holtan találta a fürdőfülkében.

Hét nap múlva már csak holttestét vette át Buenos Aires-ban rendfőnöke, hogy másnap ünnepi mise keretében helyezték örök nyugalomra a rendnek a chacaritai temetőben levő mauzoleumába. Nem volt idő többi ismerősét értesíteni, csak dr. Pallagi argentin ügyvéd családja volt jelen. Koporsójára orchideacsokrot tettek a magyar nemzetiszínű szalaggal átkötve. Magyaroknak született, szülőfaluja ma idegenben, ő maga még idegenebb országokba került szolgálata kapcsán, — magyarnak halt meg, és nemzeti színei kísérték el utolsó útján.

Visszatérésekor itt várta volna a megkapott nyugdíjazás, amit a 65. életév betöltése után ad meg az állam. Ehelyett most már az örök nyugalomban van része.

Az elmúlt századokban a Szentföld sokat kapott a magyar egyháztól. Hálából a szentföldi ferencesek Szent Istvánkor ünnepélyes misét (annak idején három papos öregmisét) szoktak mondani a Szent Sír-bazilikában, Betlehemben, Názáretben és az Üdvözítőről nevezett jeruzsálemi főtemplomban. Századunkban jórészt Félix testvér volt a magyar kereszténység szentföldi adománya. Atanáz, Ferenc és Félix testvér már átköltözött a mennyei Jeruzsálemba. Vannak ott még ugyan magyarul tudó dunavidéki idős ferences testvérek, — de lesznek-e újak, akik Mária országából Mária hazájában szolgálják az édes Jézust, a Szűzanyát és a magyar zarándokokat?

Dr. Pallaginé, Buenos Aires — Fr. Dömötör, Brazília

JAMBRICH OSZKÁR LÁSZLÓ cisztercita

(1895—1977)

Aranymisés volt. 1914-ben lépett a ciszterci rendbe, és gyakorló tanárként 1921-ben kezdte működését Budapesten. Pécssett tanárkodott egy évtizedig. Még 1977 nyarán megjelent idős tanítványai pécsi találkozásán. Ekkor már a sir felé hajló ember volt, mégis derűsen élt simonfai magányában, lehetőleg a ház kertjében üldögélve. A kert, a fák, a madarak csipogása, éneke maradt mindvégig életető eleme. Mert mindene a szabad természet csendje és fénye volt. Rendi munkássága legnagyobb részét is mint uradalmi számvető és erdőfelügyelő a Mezőföld áldott rónaságán és a bakonyi erdőkben töltötte el. Volt tanítványai, a keze alatt dolgozó emberek és rendtársai egyaránt nyugodt humorát, megértő emberségét és csendes szerénységét őrizték meg emlékezetükben. Ahhoz a rendi nemzedékhez tartozott, amelytől boldogult Békefi Remig apátúr a rend belső, szerzetesi megújulását is várta: a jó paptanár eszménye mellett a monasztikus életstílus meggyökerezését. És hogy ez egy nemzedékkel később valóra vált, ahhoz olyan befelé élő, szerény, minden rendi munkában készséges, derűs és nagyszívű szerzetestanárookra volt szükség, amilyen megboldogult testvérünk is volt. 1977. dec. 9-én temették a zirci temető még ciszterciták részére nyitva álló részében.

-s -n

CSABAI JÁNOS

(1917—1977)

Csabai János lovasberényi plébános szerény, igénytelen papja volt a fehérvári egyházmegyének. De hívei nagyon szerették; megérezték benne Isten készséges szolgáját.

Hatvanban született 1917-ben. Édesapja vasutas váltóőr volt. Testvérei nem voltak, ezért is lett magábavonuló, csendes, zárkózott lélek élete végéig. 1936-ban vették fel kispapnak a székesfehérvári szemináriumba. Tanulmányait közepes eredménnyel végezte, de igen lelkiismeretesen, szorgalmasan. A lélekalakítás iskolájában jó kezekbe került: Varga spirituális atya igen nagy hatással volt rá. Tőle tanulta az „examen particulare” rendszerét. Kispaptársai „Savanyú Jancsikának” nevezték el. Volt is benne valami, mert külseje, arca mindig szomorú volt. De azt nem tudta senki, hogy élete állandó keresztordozás betegsége miatt. Élete végén mondta el bizalmas paptestvéreinek, hogy nem emlékszik olyan napra, amikor jól érezte volna magát.

1941 Jézus Szíve ünnepén indultak a fehérvári Szent István bazilika szentelési oltárától tizenketten, mint az apostolok. Mint káplán Aba községben a legnagyobb dicséretet kapta plébánosától: „Sohasem volt ilyen jó, imádságos lelkületű, apostolkodó káplánom.” Tábori lelkésszi szolgálatra is behívták. Majd a háború utáni években nyolc esztendeig Csabádpusztán volt lelkész. Nyakig ért akkoriban ott a sár. Paplakás sem volt. Egy földes kis falusi házban húzta meg magát, innen gyalogolt kilométereket hitnant tanítani, misézni, prédikálni fáradhatatlanul. Nyomorúságos életéről nem beszélt senkinek, de arról igen, hogy milyen szép a pusztai szegény hívek lelke, és öröm köztükk az Evangéliumot hirdetni. Dispozíciót sohasem kért püspökétől. Ott szolgált, ahová küldték. Neki rossz hely nem volt sehol. Minden lelkipásztori hely kitüntetés volt.

Lovasberényi plébánosságá alatt is mindenkinek mindene igyekezett lenni. Elhanyagolt állapotban lévő szép templomát is restauráltatta.

Érdekesképpén megemlítem, hogy mint grafológust is megismertem. Csabádpusztai tartózkodása alatt mélyedt el ezekben a tanulmányokba. Az írás vizsgálatából a jellem megállapítására törekedett.

Papi lelkületéről kuzrustársa, Nagy György esperesmondta búcsúztatójában: „Talán legjobban én tekinthettem bele rejtett papi szívedbe. Évtizedeken át havonta minden rekollektió, lelkinap után hol én jöttem el hozzád, hol te énhozzám, és akkor késő éjszakáig, sokszor a hajnali órákig beszélgettünk meghittén minden lelkipásztori dolgunkról, híveink lelki ügyeiről. Emlékszem, te Istenben mindig a szeretetet és végtelen irgalmat hangsúlyoztad. Én meg az igazságot Istent. És íme az élet téged igazolt, mert a II. vatikáni zsinat is a szeretet vizeire állította az egyház hajóját, hisz Jézus

Krisztus valóban a szeretet és irgalom Istene! Ezzel a meleg krisztusi szeretettel léptél be a hittanórákra a gyermekekhez, ez vonult végig minden lelkipásztori munkádon. Híveid ezért szerettek, mert az irgalmas szívű Krisztus képviselője voltál."

1977-es súlyos betegsége már végzetes lett. Itt érett be lelke az örök életre. Paptestvére utolsó búcsúszókor az ének szavait idézte: „Felajánljuk néked szenvedéseinket . . .” Igent intett rá.

Galamb Imre

NÉMETH KÁROLY
(1909—1977)

Háromszor találkoztam az életben Németh Károly oltártestvéremmel, akiről e kis megemlékezést tisztelettel írom meg.

Először akkor találkoztam vele, amikor Vál községben lettem káplán. Ő volt az én elődöm ott három évig. Emlékszem rá, valahányszor nem jól csináltam valamit kápláni dolgaiban, vagy a házirendhez nem alkalmazkodtam elég simulékonyan, öreg, jószágos plébánosom mindig csak azt mondotta: „Káplán úr, legyen maga is olyan, mint elődje, a Németh Karszika volt!”

Es megtudtam, hogy Németh Károly káplántársam valóban nagyon tiszteletreméltóan viselkedett Válban. Minden kápláni munkát pontosan és lelkiismeretesen végzett. Három filiára járt hittant tanítani 8—10 km távolságra. Ha nem volt kocsi, gyalog tette meg az utat sárban, esőben. Soha nem hiányzott. Napi munkája után szobájába vonult. Ott imádkozott, és készült a következő napi hittanra vagy prédikációra. És reggel ő volt a legelső a templomban. Hajnalok hajnalán ott végezte reggeli imáját, elmélkedett, majd gyóntatott, misézett.

Másodszor akkor találkoztam vele, amikor ő Nagylángon Zichy János gróf kegyúri templomában volt pap és egyben a pusztai lelkeség adminisztrátora kilenc éven át (1940—1949). Én pedig a vele szomszédos Kislángon plébános 12 éven át. Közeli lakunk egymáshoz (5 km), így sokszor találkoztunk, felkerestük egymást. Minden lelkipásztori munkát megbeszélünk, közösen tervezzük, egymástól sok jót, indítást, tanácsot kaptunk. Itt ismertem meg mint melegszívű, szerető barátot. Valahányszor meglátogattam, mindig megvendégelt. Lelkileg itt is szegény maradt. Bár itt volt alkalma bőségesebben részesülni a földi jókban, szívével nem tapadt hozzájuk. A háború alatt is ott maradt pusztai híveivel. Jó pásztor volt, nem hagyta el nyáját. A kastélyból ki kellett költöznie, mert rommá bombázták, de templomát védelmezte, gondozta. Sokszor még éjszaka is a templomban maradt, imádkozott egész éjjel.

Itt ismertem meg családját, körülményeit, hivatását. Egyszer elmentünk Székesfehérvárra szülői otthonába. Édesapja bajuszos, széparcú, komoly férfi volt, MÁV főkalauz. Kissé büszke is állására és két derék fiára. Örömmel mondta: két gyermeket adott a jó Isten, mindkettőt papnak nevelte. Józsi jezsuita lett, Karszsi pedig fehérvári egyházmegyes pap.

Harmadszor a székesfehérvári papi otthonban találkoztam vele, hogy megpihenjünk egy kicsit a papi élet munkája után, és elkészüljünk az örök életre. Sokszor elbeszélgettem vele. Emlékeiben visszatért utolsó plébánosi helyére, Nagyhantosra. Nagyon szegényes, elhanyagolt volt itt a plébánia. Udvarát, kertjét szotyolaszárral és száraz ágakkal kerítette be. Még ezt a szegényes kerítését is ellopták: napról napra 4—5 méter eltűnt. A hívek mondták neki, hirdesse ki a templomban, hogy ne hordják el a kerítését. De ő azt felelte: Ha másnak nagyobb szüksége van rá, mert talán nem tudna tüzelni sem, hát csak hordják . . .

A papi otthonban egészen visszavonultan, szerényen, csendben élt. Halála előtt sokat betegeskedett, de ezt is mind türelmesen viselte. Soha panasza nem nyitotta száját. Halála előtt ezt mondotta ápolójának: Nem félek a haláltól, mert a jó Istenhez megyek!

Főpásztorra temette szept. 1-én 40 paptestvérrrel koncelebrált misével. A szemináriumi templomban ravatalozták fel, ott, ahol olyan buzgón készült papi hivatására.

Galamb Imre

Dr. MÜLLER ANTAL ny. esperesplébános
(1905—1977)

A Torontál megyei Bázíáson született 1905. dec. 18-án, Édesapja vasutas volt ott. Miután apját áthelyezték Szegedre, gyermekkorát itt töltötte. Itt végezte iskoláit is, a gimnáziumot a plaristáknál. Öten voltak testvérek. A jó szülők délutánonként, séta közben betértek gyermekeikkel az akkor még álló Szent Dömötör templomba imádkozni. Talán itt kezdett nyilvánozni hivatása. Érettségi után ugyan a jogi karra iratkozni be, doktorál is. De nem kezdte meg jogi munkásságát, hanem Glattfelder püspök felveszi az újjászervezett csanádi egyházmegye kispapjai közé, és az új szegedi szeminárium első növendékei közé tartozik.

1935. márc. 16-án szentelik pappá a szegedi székesegyházban. Első állomáshelye Battonya, Kelet-Csanád soknemzetiségű faluja, ahol 3 évig dolgozik az Igen buzgó Kllivinyi prépost munkatársaként. Innét Szeged-Rókusra helyezi főpásztora, majd négy év múlva a Szeged-belvárosi plébániára kerül. Mindenütt nagy gondja a hitoktatás. Az órákat sohasem mulasztotta el és lelkiismeretesen készült, pedig utóbbi helyén a plébániai iroda vezetése is teljesen reá hárult. 1954-ben innét kerül Hamvas püspök kérésére Battonyára plébánosnak. Egy év után azonban saját kérésére Szatymazra megy át. Sokan csodálkoztak paptársai közül, miért cserélte fel a kényelmes falusi plébános-ságot a szegedmelléki tanyaközpont szétszórtságával. „Non recuso laborem” — dolgozni akartam, mondta káplánjának, aki újmisésként került mellé. Az ő segítségével 51 éves korában megtanult kerékpározni, hogy fel tudja keresni híveit, és gyorsabban ki tudjon jutni a tanyái iskolába hitoktatásra. A hittanórákat pontosan megfelezte káplánjával, semmivel sem akart kevesebbet vállalni. A betegeket gyakran látogatta. Csúszós téli utakon is fölkereste őket, hogy karácsonyra magukhoz vegyék az Úr Jézust. A Szeged környékén szokásos házszentelést is buzgón végezte, és így nem volt olyan családi otthon, ahol meg ne fordult volna. Káplánjainak nemcsak ezzel, hanem bensőséges Jézus Szíve-tiszteletével is példát adott. Elsőpénteken már kora reggel gyónatott, s ebben nem lehetett megelőzni. Mikor később főpásztora a paphiány miatt már nem tudott állandóan káplánt adni, akkor mindezt egymaga végezte. Pedig közben kerületi esperes is lett, ez is szaporította elfoglaltságát. Káplán korában szentszéki ügyvéd, majd kötelékvédő volt, plébánosként mint szentszéki bíró dolgozott jogi végzettsége miatt.

A szakadatlan munka lassan aláásta egészségét. Egy évig betegeskedett, de kápláni segítséggel még így is megpróbált helytállni. Ha csak tehetete, misézett és gyónatott. 1977. okt. 1-ével kérte nyugdíjazását. Budapestre ment lakni; nővére, a péceli lelki-gyakorlatos ház volt vezetője gondozta. Másfél hónap után (közben mindennap misézett a közeli Jézus Szíve templomban) csendesen elhunyt. Temetését 1977. nov. 22-én Udvardy József csanádi püspök végezte 30 paptársa jelenlétében. A szatymazi hívek külön autóbusszal mentek föl. Az Új Köztemetőben szülei mellé helyezték örök nyugalomra.

Csendes, buzgó papi élete sokak számára volt élmény és példa.

Volt káplánja

P. ADÁM LÁSZLÓ BSB
(1892—1977)

Napjainkban egymás után költöznek át az örökkévalóságba a magyar szaléziai „pátriárkái”, akik a század elején hazájukat elhagyva sorakoztak Don Bosco zászlaja alá, majd visszatérve nagy szegénységben, de még nagyobb hittel vetették meg a rend magyarországi alapjait. Köztük az egyik legnagyobb volt Adám László.

1892-ben született Angyalföldön munkásszülőik gyermekeként. Tehát már a napvilágot is olyan környezetben pillantotta meg, amelynek fölemelkedéséért egész életében dolgozott. 1907-ben hivatását követve az olaszföldi Cavagliába ment, majd 1910-ben magára öltötte a rendi ruhát, s erős akarattal folytatta tanulmányait.

1914—16-ig Szentkeresztben mint kispap nevelőként működött. Ezután három évig a lengyelországi Oswiecimben (Auschwitz) a szaléziak főiskoláján a teológiát végezte. Ezt Olaszországban fejezte be, s ott is szentelték pappá 1920-ban.

Hazatérve a kezdeti virágzásban lévő rend különböző intézményei érezték a fiatal pap tevékenységének eredményességét: gimnázisták és ipari tanulók hitoktatásában, kispapnevelésben, a meginduló Don Bosco nyomda vezetésében, ifjúsági egyesületek szervezésében tette nevét közismertté. Szombathelyen az intézet első igazgatója volt, és fölépítette a Szent Kvirinus templomot. Mindenütt maradandót alkotott és jó alapokat rakott. 1950 után a lelkipásztorkodó papságnak lett fáradhatatlan segítője, amíg erői s a körülmények engedték.

Ez a kis megemlékezés azt szeretné idézni, ami belőle maradandó, ami fölött a halálnak nincs hatalma: hűséges, buzgó papi életét.

Fiatalon követte az idegenbe az isteni hívó szót: jöjj és kövess engem. Először a szegényes cavagliai intézetben, aztán a háborús nyomorúsággal küszködő Szentkeresztben szenvedések tüzeiben acélosodott igaz pappá. Életében mindig a kezdés nehézségei jutottak osztályrészül. Legnagyobb dicsérete, hogy bármilyen körülmények közé állította is a Gondviselés, mindig csak pap volt, mégpedig szalézi pap. Don Bosco nyomán járó Mária-tisztelete, eucharisztikus lelkülete, meleg, gyermeki egyházhűsége rendíthetetlen volt. Fáradhatatlan a lelkek keresésében, mindig készséges a szolgálatban. Együtt érzett a küzdőkkel, örült az örvendezőkkel, ott volt, ahol segíteni kellett (két háborút élt át), bátorított, erősített, vigasztalt. Ahova bejutott, oda papi lelkületet vitt. Szerette a kicsinyeket, tudott gyermek lenni a gyermekekkel. Minden porcikájában szalézi volt. Nem érdekelte más, csak a szalézi élet, a szalézi munka. Szinte mosolyogtatón járatlan volt a világ dolgaiban. S amikor már nem tehetette azt, amit szeretett volna, akkor a szalézi rend történetében, kiváló elődeink megismerésében merült el, hogy tanuljon tőlük.

Munka és mértékletesség: Don Bosco jelszava és végrendelete. Ádám atyánál nagyobb munkás kevés akadt. Nemcsak ő maga dolgozott, hanem másoknak is bőven adott tennivalót; akit tudott, belevont munkájába.

Isten igéjének mindig készséges hirdetője volt. Számátlan triduum, lelkigyakorlat, misszió lelkes megvetője. És még a toll forgatására is talált időt. Don Bosco életrajzával, nevelési rendszerének ismertetésével, Savio Szent Domonkos életleírásával ajándékozta meg a hívőket. Amellett számtalan apró írása látott napvilágot, nem is beszélve kéziratban maradt több ezer oldalra rúgó kutatómunkájáról és fordításairól.

Erős egyénisége mindörökké emlékezetes marad azoknak, akik ismerték vagy munkatársai voltak. Néha ez bizony koccanásokhoz is vezetett. De ő nem tudta elképzelni, hogy az eltervelt jót ne kelljen minden áron keresztülvinni.

Ahogy nagy volt a munkában és a tevékenységben, úgy nagy tudott lenni — Isten kegyelméből — a szenvedések vállalásában és elviselésében is. Mert ezekből is bőven kijutott neki: meg nem értés, ellenkezés, megaláztatások, betegségek, lelki szenvedések kísérték hosszú életútján. Aki pedig utolsó éveiben vele lehetett, láthatta, hogyan fogynak erői, hogyan hull ki kezéből a toll, s milyen tudatosan, Isten akaratába való belenyugvással veszi ezt tudomásul, támogatásképpen kedves kifejezéssel „egyetlen kis imamorzsát” kérve. Isten megajándékozta — imádságainak visszatérő kérése volt ez — a tiszta látás és értelem birtokával utolsó órájáig, így végső szenvedése, hosszú halálküzdelve is tudatos, megadó, Istenre hagyatkozó volt. Életében Don Bosco példája nyomán buzgó gyakorlója és apostola volt a halálra való készülésnek; meg is kapta a jó halál kegyelmét. Az általa megálmodott templom kriptájában nyugszik.

Vámos József SDB

VIRÁGH GÁBOR SDB

(1893—1977)

„A jó Isten kegyelméből — írja kis önéletrajzában — 1893. január 13-án születtem Rábacsécsény községben, római katolikus földműves szülőktől. Vallásos nevelésben

részesültem. Katolikus iskolában jártam hat elemít." Heten voltak testvérek, ő az elsőszülött. Édesanyját korán, tíz éves korában elveszítette. Hamar beállt a földműves munkába. Először otthon dolgozott, aztán más gazdánál is. 17 évesen elvitték katonának, szinte nyomban a frontra, 1914. aug. 25-én. És csak 1918. nov. 9-én szerelt le. Pedig hamar megsebesült: „a golyó a mai napon is bennem van” — írja. Dél-Tirolnak, az olasz frontnak szomorú emlékeit pedig bizonyára a szívében hordozta.

Újra gazdánál vállalt munkát. A szenvedésekben megedződött lelkű fiatalember nem tékozolt: kerestét kisebb testvéreire fordította. Isten pedig készítette közben hivatását. A nehéz anyagi körülmények mindig késleltették a családalapítást. De az is, hogy a komolyan elgondolkozó fiatalember észrevette: „a házas embereket is mind olyan csalódottnak láttam.” Kisebb testvérei közben meghaltak, vagy kereset korba nőttek. Kezdetű céltalanná válni az élete. „Közel a negyvenedik évhez elhatároztam, hogy ezután a jó Istennek fogok közvetlenül szolgálni.”

1932 Szent József ünnepén, egy szentségimádási napon érett be elhatározása, hogy szerzetbe lép. Kora miatt a ferenceseknél és a minoritáknál hiába próbálkozott. Ekkor került kezébe egy Szalézi Értesítő, amelyben valami éppen neki szólt: az, hogy Don Bosco fiai közé korhatár nélkül lehet jelentkezni. 1932 Jézus Szíve ünnepén kezdte meg a szerzetesi életet Rákospalotán a Clarisseumban, majd a pélyföldszentkereszti újoncházba került, onnan pedig Esztergomba. 1935—1961-ig Mezőnyárad népét szolgálta, 1950-ig szerzetesi keretben, utána pedig mint a templom harangozó-sekrestyése és kerti, ház körüli munkás.

1961 januárjában lett gondozottja Otthonunknak, „minden foglalkozásra alkalmatlanul”, — írta, igen, így írta önéletrajzában. Milyen megkapó és hiteles feledékenység! Hát kedves Gábor bácsi, ki dolgozott ezután még tizenöt évig, kaszával, kapával, gereblyével az Otthon kertjében, hogy legyen idejében és bőven salátánk, borsónk, gyümölcsünk; ki segített a környék szegényeinek: fát vágva, ház körüli munkákban szorgoskodva? Csak egy évig nem volt „másodkertész”. Mostanában már a könyhában segített, a halála előtti napon is, kedves anekdotákkal jól megnevetette a többieket. . . „Nincs még egy ilyen ember Pannónhalmán” — volt a világi gondnok tömör véleménye.

Ha kérdezték tőle, mire van szüksége, sohasem kért semmit. Mindennel meg volt elégedve. Pedig nyugdíja sem volt. Munkáját az Otthon időnként honorálta. Ilyenkor engedélyt kért, hogy szegény ismerőseit segíthesse megtakarított pénzéből. A lelki beszámólót nyolcvan évesen is gyermekded lelkülettel végezte el, ha módja volt rá.

Szellemileg is fiatalos volt. Rendszeresen olvasott. A könyvtárban mindig a szerző és cím pontos megjelölésével adta elő kérését, hozzátéve, miért is érdekli a téma. Apostolkodni is szeretett: imákat, olvasnivalókat adott ennek is, annak is. Szerette az új liturgiát, a magyar misét, és megértette, miért kéri Róma a közös zsolozsmázásra nem kötelezettéket is: legalább vasárnaponként vegyenek részt a vecsernyén. Ott is volt minden vasárnap a Pannónhalmát egybegyűjtő bazilikai zsolozsmán, és szépen, pontosan énekelte a zsoltárokat, himnuszokat. Hűségesen részt vett a heti szentségimádásokon, a betegtermi litániákon és szentórákon. Különbösen is szerette imádságait közösen végezni. Esztendőkönt át járt egyik rendtársa betegágyához, hogy közösen végezze vele az elmélkedést. Reggelente több szentmisén is ministrált. Don Bosco hú fiának lelkiiségére az is nagyon jellemző, hogy halála előtt kérte: tegyék koporsójába a kereszt és a rózsafűzér mellé szerzetesi szabálykönyvét is. Kívánsága teljesült.

Két héttel halála előtt szíve körül valami zavart érezhetett. Június 26-án, vasárnap reggel még buzgón részt vett a korai szentmisén. Hálaadás után nagy mellkasi fájdalmak közt nyugodtsággal vánszorgott ki a kápolnából. Szobájába vitték, ahol mély összedettséggel és teljes nyugalommal vette föl a szentkenetet. 9 órától már a betegteremben feküdt; az injekciók hatására fájdalma kissé enyhült. Mondta is: „Jobban vagyok, már alig fáj. De legyen meg az Isten akarat!”

Boldog ember, akinek ez lehet életében az utolsó kimondott szó. És Gábor bácsi halóban nem mondott többé mást: pár perc múlva halott volt.

+ Harangozó János SDB nyomán

P. HARANGOZÓ JÁNOS SDB
(1892—1978)

Szentpéterfán (Vas m.), az akkor még három nyelvű plébánián született. Már serdülő legényke volt, amikor őt is megfogta a vágy: ki kellene lépni a falu szűk kereteiből. Dr. Zafféri Károly, fiumei nyelvész-pap-tanár belépett Don Bosco fiai közé, s Magyarországon is gyűjtögetni kezdett késői papi hivatásokat az ún. Mária-fiúk társulatába. A távolba néző János gyerek így került Olaszországba, Cavagliába, a Szent István királyról nevezett szalézi intézetbe, ahol 50—60 magyar fiú készült arra, hogy mint szalézianus hazahozza az elhagyott ifjúság nevelésének alapelveit.

1922. jún. 10-én Rómában szentelték pappá. Itt is működött a S. Saba plébánián. Az olasz nyelv — immár a negyedik — annyira sajátja lett, hogy született olasznak tartották. Itt szívta magába Róma lelkét. 1938-ban a budapesti eucharisztikus világkongresszusra külön zárandoklat érkezett erről a plébániáról, hogy még egyszer beszélhesse nek buzgó „Don Giovanni”-jokkal. Mert 1931-ben a lendületes magyar fejlődés őt is hazahozta, hogy Visegrádon a fiúotthonban, majd Gyulán, Újpesten és Esztergomban gondozza a szegények gyermekeit. De talán legmaradandóbbat alkotott mint noviciusmester egy évtizeden át Mezőnyáradon, majd Tanakajdon. Az ország minden részén találunk buzgón működő lelkipásztorokat, akiknek szívét ő nyitogatta Isten felé.

A visegrádi Mária Oltalma fiúotthonban menhelyi gyerekek laktak. Előfordult, hogy rendőrök kísérték be az új növendékeket. Az első időkben szökéssel próbálkoztak. A fiatal felügyelők visszahozták őket, és szigorúan meg akarták büntetni. De ő, az igazgató ágyba parancsolta az éjszaka hidegében átfázott gyermeket, meleg tejet hozatott neki, és meleg szívvel szólt vele. Ez a gyermek nem próbálkozott többet szökéssel. A gyerekek közti népszerűségét mutatja, hogy mikor a 80. évet átlépte, 30 ministránna volt egy nem éppen nagy faluban. Milyen örvendezve tudta mondani, mikor a háború után megkezdték a munkáslakások építését: Deo gratias! A gyermekek, különösen a tépett lelkű gyermekek érdekelték, sokat aggódott, még többet imádkozott értük.

Szerette az egyszerűséget, a szegénységet. Új ruhája nem igen volt, ha volt, azt is ajándékba kapta. De mindig nagyon tisztán járt. Tudott készségesen engedelmeskedni a nálánál fiatalabb, talán szellemiekben gyengébb előjárónak is, azért lett belőle is jó vezető. Szerette a betegeket. Szívesen és készségesen járt hozzájuk akkor is, mikor lábai már elgyengültek.

János atya a papi hűség megtestesítője volt.

Hűséges az Eucharisziához. Szentséglátogatásai, miséinek Úrfelmutatásai magával ragadták még a szemlélt is. Az „unione con Dio”, az Istennel való egyesülés bűvös körében élt és oda vonzott.

Hűséges Isten törvényéhez és Don Bosco szabályaihoz. Papi szolgálatát, amelyet csak 30 évesen ért el, ennek a hűségnek fényében töltötte. Sokakat vonzott, sokakat megtartott a hűségben. Újmiséje után szülőfalujában legalább tizen követték a hívó szót. S hányan szerte az országban! Ebben a hivatásszegény korban üdvös lesz többször idéznünk példáját.

Hűsége a mindenkori Segítő Szűzhöz gyümölcsözően hatott mind a maga, mind a rábízottak életére. Működését átszötte, színessé tette a Mária-tisztelet. Hiszen mint Mária-fiú kapta hivatását. Két évtizedes itáliai működése után magával hozta nemcsak a verőfényes táj azúrlját, hanem jellemző Madonna-tiszteletét is. A valdccol Szent Szűz, a loretoi kegykép varázsa sajátos színt, nálunk szokatlan közvetlenséget, bizalmat, gyengédséget adott Mária-tiszteletének.

Nyugdíjának idejét fiatalos lelkipáztorkodásban töltötte mindvégig. Karácsonykor még három szentmisét végzett. Vízkereszt ünnepén — mint egyik lelki gyermeke a szombathelyi Szent Kvirin templom kriptafulkájának lezárása előtt mondotta — az örök világosság, Krisztus magába olvasztotta. — Temetését Fábían Árpád megyéspüspök végelte Winkler József segédpüspökkel koncelebrálva, aki jól ismerte. A beszédet is az utóbbi mondta. Sok pap és a szentpéterfai hívek tömege vett részt. Szinte végeláthatatlan volt az áldozók száma.

Confratres